

VPWinfo.nl

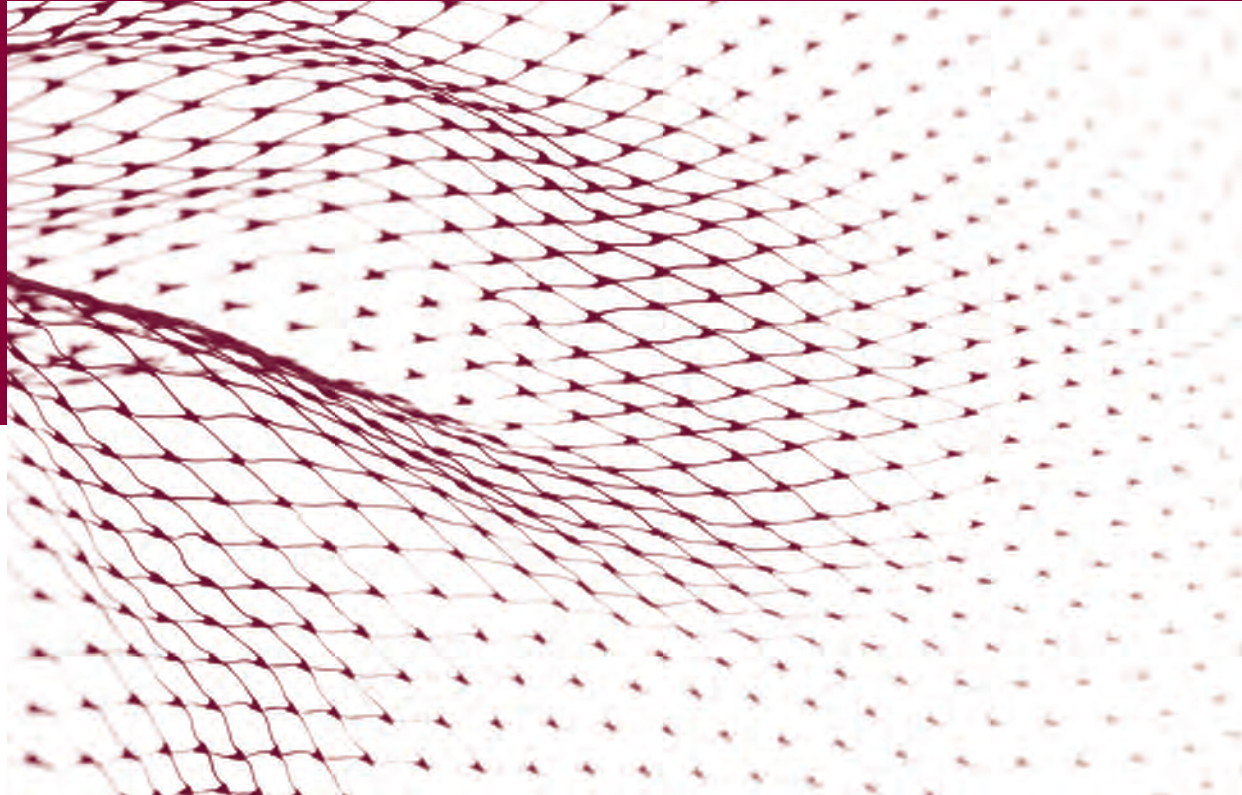
2009 nummer 4

Kwartaalblad van **VPW Nederland**

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht • T 030 293 33 15

E info@vpwinfo.nl • W www.vpwinfo.nl

‘Daar zul je wel iets vinden’ (Joh. 21, 6)

Over een andere boeg

VPW Nederland

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Theologische opleidingen:

gemengde berichten

Het besluit van aartsbisschop mgr. Eik het Ariënskonvikt te sluiten heeft veel beroering gewekt. De Kerk maakt ook in ons land een periode van krimp door, ook op het gebied van de theologische opleidingen. Na de grootseminaries en na de Katholieke Instellingen voor Wetenschappelijk Theologisch Onderwijs (KIWTO's) in Heerlen, Tilburg, Utrecht, Amsterdam en Nijmegen is er nu nog enkel de Faculteit Katholieke Theologie (FKT) als de enige erkende wetenschappelijke opleiding (Nijmegen verloor haar erkenning).

Ook de priesterstudenten van het Ariënskonvikt studeren aan de FKT. Op de website van het konvikt staan de drie sterke punten uitdrukkelijk vermeld: wonen in de binnenstad van Utrecht, groeien in verbondenheid (in een gemeenschapsleven van gebed, studie en bezinning) en studeren aan de universiteit. Ook vermeld: aan de FKT studeren de priesterstudenten samen met degenen die zullen gaan werken als pastoraal werker en werkster. In het dertigjarig bestaan van het Ariënskonvikt heeft deze formule zijn waarde bewezen. De VPW vindt het van groot belang dat priesterstudenten en aankomende pastoraal werk(st)ers tijdens de opleiding en toeleiding tot het pastoraat samen studeren en optrekken. Een ander belangrijk punt is de inbedding in een brede universiteit en de dialoog met de wetenschappen.

Toch is het niet allemaal kommer en kwel. De bisschoppenconferentie heeft zijn goedkeuring gegeven aan verdere uitwerking van de affiliatie van Fontys met de FKT. Fontys, de Universiteit van Tilburg en de Nederlandse Bisschoppenconferentie verwachten dat de samenwerking tussen het wetenschappelijke en hoger beroepsonderwijs zal leiden tot een krachtig profiel van het katholiek theologisch onderwijs in Nederland.

Niels Morpey, voorzitter

COLOFON • VPWinfo.nl is het kwartaalblad van VPW Nederland, Beroepsvereniging van r.-k.pastores. ISSN 1574-9916. Nr. 4, december 2009.

VPWinfo.nl

• Redactie VPWinfo.nl
M. Bijleveld (redactiesecretaris), N. Bulter (hoofdredacteur), D. Gies, L. Meijer, J. van Lente (ontwerper).
• Redactiesecretaris
Marije Bijleveld, Postduifstraat 7, 6227 AZ Maastricht, T 043 - 361 89 03, rijveld@gmail.com
• Secretariaat
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, T 030 - 293 33 15, E info@vpwinfo.nl I www.vpwinfo.nl

• Grafisch ontwerp en opmaak, fotografie en illustraties
Jeroen van Lente Grafisch ontwerper, Heihooven 52, 5244 GK Rosmalen, T 06 28 15 20 30, E jeroenvanlente@xs4all.nl
Bezoekadres: Pastoor Hordijkstraat 5, Rosmalen.
Foto's door de auteurs aangeleverd: pagina 2, 4, 6, 8, 11, 12, 14, 16, 18 en 24.
• Druk
Drukkerij BiblovanGerwen, Den Bosch.

Contributie

De contributie bedraagt € 135,-. Aspirant-leden (studenten) betalen minimaal € 15,-. Sommigen, onder wie emeriti, parttimers met een arbeidsovereenkomst van 50% of minder en zij die lid zijn van een andere vakbond, kunnen gebruik maken van het gereduceerd tarief van

€ 67,50. De penningmeester verzoekt hen de volledige contributie te betalen of anders een hogere bijdrage.
Over te maken op postbanknummer 303 72 79 t.n.v. VPW Nederland inz. Contributie m.v.v. naam en woonplaats.

Organisatie

VPW Nederland

• Secretariaat VPW Nederland
N. Bulter (beleidsmedewerker)
L. Westerveld (secretaresse)
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, T 030 - 293 33 15.
• Dagelijks bestuur
N.H.F. Morpey, Beatrijspad 24, 3813 DM Amersfoort, 06 19 87 64 76,
C. van Beek, Schrijnwerkerstraat 20, 4813 LT Breda, 076 - 520 49 26, M.D. Dijkman, Kerkstraat 19, 6941 AC Didam, 015 - 310 89 36
P. Gabriël, Zwolse Anjer 8, 2631 SR Nootdorp, 015 - 310 89 36.
• Bestuur
C. van Beek, E. Claassens-Wanders, M. Corvers, A. van Dijk, E.J. van Dijk, M.D. Dijkman, P. Gabriël, J. Langelaan, M. Th. v.d. Loo, L. Mesman, N. Morpey, W. Paassen, J. van Rooij, J. Siemons, K. Tolboom, J. Verbruggen.
• Financiële administratie
H. Kroon.
• Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR)
N. Bulter, J. Deckers, S. Draisma, L. Geurts, H. Hudepohl, A. Kuin, T. van de Rijken, wko, P. van Schagen.
• Tuchtcollege
W. Blezer-van der Walle, R.J. Bunnik (secre), R.G.W. Huysmans, A.P.H. Meijers (vz), J.W. Nibbelke, K.W. Walf.
• Redactie 40 jaar pastoraal werk(st)er
A. Beugelsdijk, N. Bulter, M. Dirx, W. Putman, N. Raaphorst, J. Verbruggen
• Website
P. Gabriël, webmaster.

Diocesane VPW's

VPW Den Bosch
• Secretariaat VPW Nederland
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, 030 - 293 33 15, denbosch@vpwinfo.nl.
• Bestuur
J. Beekers, J. Rens, J. van Rooij, J. Siemons.
• Werkgroep Arbeidsverhoudingen
J. Deckers, Sophiastraat 1, 5671 XJ Nuenen, T 040 - 2831210.
VPW Breda
• Secretariaat
F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06, breda@vpwinfo.nl
• Werkgroep Arbeidsverhoudingen
F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06.
VPW Groningen-Leeuwarden
• Secretariaat
J.M.A. Langelaan, Boerschaplaan 41, 7824 NA Emmen, groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl.
• Werkgroep Arbeidsverhoudingen
W. van Harmelen, p/a Adm. Helfrichstraat 74, 9801 GJ Zuidhorn, T 058 - 266 03 01.
VPW Haarlem
• Secretariaat
J.C.J. Verbruggen, Meerkoet 6, 1745 HJ Spanbroek, 0226 - 351 951, haarlem@vpwinfo.nl.
• Werkgroep Arbeidsverhoudingen
M. Bruijns, Snuiverstraat 2, 1561 HD Krommenie, 075 - 628 12 08.

VPW Limburg

• Secretariaat
E. Claassens-Wanders, St. Franciscusweg 43, 6416 ET Heerlen, 045 - 572 08 74, limburg@vpwinfo.nl.

VPW Rotterdam

• Secretariaat
H.J.T. Dam, Mondriaan 5, 2681 MJ Monster, rotterdam@vpwinfo.nl.
• Commissie Arbeidsverhoudingen
P. van Schagen, Sterzegge 5, 2318 ZG Leiden, 010 - 418 10 41.

VPW Utrecht

• Secretariaat
Chr. Kantoci-Janssen, Bussloselaan 17-A, Bussloo-Voorst, 0571-261914, utrecht@vpwinfo.nl
• Commissie Rechtspositie
L. Geurts, Lorentzstraat 9, 7316 GJ Apeldoorn, 055 - 521 94 24.

INHOUD

In veel parochies werken pastores zich 'een slag in de rondte'. Maar de vele inspanningen lijken niet in verhouding met het uiteindelijke resultaat. Althans, zo voelt het bij menigeen. Groeien mens in geloof? Wordt de parochie een levendige geloofs-gemeenschap? Zijn we getuigen van de Geest van liefde en waarheid? Soms bekruipt je de somberheid, twijfel je over het effect, voel je je slachtoffer van een systeem waar geen beweging meer in te krijgen is.

Toch kan het ook anders. Het negatieve kan omgebogen worden in het positieve. Of men stapt zelf uit de slachtofferrol, of men wordt er toe gedwongen. Hoe dan ook: men verlaat het geijkte kader en kijkt er eens met een frisse blik vanuit een ander perspectief tegenaan. Men gooit het over een andere boeg en zie: onverwachte mogelijkheden dienen zich aan. Wat zich als een probleem aandiende, wordt dan als een nieuwe kans gezien. De geest gaat weer waaien en men gaat weer met hart en ziel aan de slag. Het hoeven geen grootse gebeurtenissen te zijn die een ommekeer bewerkstelligen. Het kunnen kleine dingen zijn, maar wel dingen waarover men trots is. Vijf pastores vertellen over hoe zij een andere draai gaven aan bestaande situaties en erg blij zijn met het resultaat.

De eigen spiritualiteit heeft ook baat bij het 'over een andere boeg gooien'. In een boeiend artikel zet Lisette Thooft uiteen hoe je als christen best (eerst) op zoek mag naar je eigen innerlijk om zo de weg naar de ander en naar God te vinden.

DE PRAKTIJK

4 Een andere aanpak werkt

Germa Kamsma-Kunst

6 Kiezen voor de Jezus-methode

Kees Koeleman

8 De netten uitgooien

Liesbeth Minnema

12 Pastor in een nieuwe context

Monique de Bree

14 Een nieuwe aanpak gevraagd!

Maroesjka Slegers

DE REFLECTIE

18 Gooi het over een andere boeg:

begin bij jezelf

Lisette Thooft

‘Werp dan het net uit, rechts van de boot,’ zei Hij,

‘daar zul je wel iets vinden.’

Ze wierpen het net uit, en er zat zo'n massa vis in

dat ze niet meer bij machte waren

het op te halen.

(Johannes 21, 6)

22 Geestelijke zorg: een taak van

de zorginstellingen zelf!

Nico Bulter

DE RUBRIEKEN

10 Gelezen

Voor de verandering

Piet van Hooijdonk

11 Pastor en internet

Over een andere boeg

Matthé Bruijns

16 Onze rechtspositie

Nico Bulter

21 Nieuws uit de VPW-en

Nico Bulter

24 Rob Lijesen

Mohammed of zo

Een andere aanpak werkt

Op welke manier kun je jongeren, van klein tot groot, ‘begeesteren’? Door activiteiten en vieringen te organiseren die net iets anders zijn dan men gewend is. Een frisse kijk en een andere insteek doen wonderen.

Ik ben in onze parochie aangesteld voor jeugd en gezin. Vanuit die positie ben ik veel met jongeren bezig. Een van mijn favoriete activiteiten is het jongerenweekend, dat ik samen met een heel leuk team al negen jaar achtereen heb georganiseerd. Van het afgelopen jongerenweekend stond een artikel in de krant, waarin stond dat er 14 deelnemers waren. Dit jongerenweekend wordt voor jongeren uit heel Friesland georganiseerd, en iemand merkte op: dat was zeker een drukfout, dat waren er zeker 140? Met 14 deelnemers was het jongerenweekend voor die persoon helemaal niet geslaagd. Natuurlijk hadden wij het leuk gevonden als er meer jongeren aan het weekend zouden deelnemen. Maar het was een goed weekend, waarin die 14 jongeren allerlei activiteiten rond diaconie hebben gedaan. Zoals ook de voorgaande acht jaren steeds rond de tien jongeren een heel weekend lang bezig zijn geweest met diaconale activiteiten. De sfeer was goed, de jongeren hebben het als heel bijzonder beleefd, en ik vertrouw erop dat ze niet zomaar vergeten wat ze dit weekend beleefd hebben met elkaar. Ik zou zo graag willen dat mensen het eens over een andere boeg gooiden: niet keken naar aantallen deelnemers, maar naar de kwaliteit van het gebeuren.

Voor de kleintjes Een andere goede activiteit zijn de vieringen die wij samen met de katholieke school voorbereiden, drie per jaar. Van het samen voorbereiden met school hebben we veel profijt. Allereerst kan er een

verhaal ingestudeerd en in de kerk uitgespeeld worden door een schoolklas, iets wat een stuk ingewikkelder is als dat door vrijwilligers na schooltijd georganiseerd moet worden. Ook levert de school een koor. En de leerkrachten weten goed welk niveau de kinderen aankunnen. Sint Maarten is een speciale viering. Het is namelijk een feest voor de hele kleintjes. Wanneer de kinderen van de groepen een tot en met vier met hun lampion naar de kerk mogen komen op zaterdagavond, dan heb je al snel feest in je viering. In deze viering komen de kleintjes in proces-sie met hun brandende lampion de kerk binnen. Daarna mogen ze op het priesterkoor staan, terwijl de kerk sober verlicht is. Na een lichtlied gaan de kinderen bij hun ouders zitten. De lezingen zijn het verhaal van Sint Maarten en een evangelielezing. Als overweging hebben we dan een toneelstuk over het thema ‘delen’. Aan het eind van de viering lopen de kinderen weer in processie door de kerk, terwijl we Sint Maartenliedjes zingen. Na afloop krijgt iedereen iets lekkers. Voor de kinderen is dit een heel actieve viering, waaraan ze allemaal mee mogen doen.

Germa Kamsma-Kunst

46 jaar, pastoraal werker in Bolsward.

DE PRAKTIJK

Een bijzondere slotviering

Zo hebben we ook een

viering rond Sint

Lucia, rond Sint

Franciscus, op

Palmpasen, en bij

het voorstellen van

de eerste commu-

nigrantjes waarbij de

kinderen actief mee-

doen bij het uitbeelden

van de verhalen die dan

verteld worden. De slot-

viering van school was ech-

ter steeds een heel slecht

bezochte viering. Na Pasen kun

je bijna geen gezinsvieringen

meer vieren. Daar hebben we het

over een andere boeg gegooid: we

houden de slotviering op school zelf.

De kinderen van groep acht lopen een

pelgrimstocht in de omgeving, waarin thema's voor-

komen als afscheid, terugkijken en vooruitkijken.

Voorafgaand aan deze pelgrimstocht hebben we een

korte viering op het schoolplein. Alle kinderen zitten in

een halve cirkel. Het thema van de viering is elk jaar

anders. We starten met een lied en een gebed,

dan een lezing, gevolgd door iets wat de leer-

lingen van groep acht hebben voorbereid

rond het thema. Dat kan zijn een toneelstuk,

een collage, een geschreven brief of iets der-

gelijks. Dit bereid ik samen met de leerkrachten

van groep acht twee weken voor de viering met de kin-

deren voor. Na deze activiteit zingen we het schoollied

en krijgen de kinderen van groep acht de zegen.

Daarna worden zij op weg gezet voor de pelgrimstocht.

Bij de terugkomst van de tocht worden ze verwelkomd

door de kleutergroepen, die het stokje van hen overnemen. Door het over een andere boeg te gooien werd de slotviering van school een succes.

Voor de jongeren Tien jaar geleden zijn we gestart met een jongerengroep van 15 jaar en ouder. De groep jongeren van destijds (zo'n tien jongeren) is tien jaar actief geweest. Eens per maand hadden zij hun bijeenkomst (die zij bij toerbeurt voorbereidden) en daarnaast hielpen zij bij diverse activiteiten in de parochie. Maar er kwamen geen nieuwe jongeren bij. Wij hebben het over een andere boeg gegooid. De jongerengroep werd afgelopen jaar een leidersteam. We kochten het materiaal van Youth for Christ, Solid Friends. Via de vormselcatechese nodigden we jongeren uit en maakten hen bekend met het materiaal van Solid Friends. In plaats van eens per maand, kwamen we eens per veertien dagen samen. Als je als jongere dan een keer mist, dan pak je de draad snel weer op. Vrienden en vriendinnen zijn ook welkom. En boven onze verwachting hebben we een nieuwe groep jongeren tussen de 15 en 18 jaar. Met jongens en meisjes. Het is nog pril, maar het lijkt te werken, om het eens over een andere boeg te gooien.

‘Waar gaat het in wezen om:

kwantiteit
of kwaliteit?’

Kiezen voor de Jezus-methode

Activiteiten die door de parochies gepland worden, trekken doorgaans alleen de eigen parochianen, leert de praktijk. Door de aanpak van Jezus te volgen, worden ook mensen buiten de ‘binnencirkel’ aangetrokken.

Voor herhaling vatbaar! Dat was, kort gezegd, de conclusie na de impulsweken van 2004, gehouden in de drie parochies van Schiedam-Noord, Vlaardingen en Maassluis, die – tóen nog – het plan hadden om een federatie te vormen. Het waren weken van intensieve bezinning op het thema ‘Heer, leer ons bidden’. Vooral op het gebied van liturgie en catechese was dat merkbaar.

Het vervolg kwam in 2006. Opnieuw drie weken van levendige bezinning, deze keer rond het thema ‘Op vleugels van muziek’. Ook nu weer gingen interparochiële commissies aan de slag, om een wervende impulskrant te maken (6000 exemplaren), om voor de start- en slotviering in de drie parochies een inhoudelijk raamwerk te bedenken, om de gemeenschappelijke doordeweekse activiteiten uit te werken én om het afsluitende muziekcafé tot een succes te maken. En in

elke parochie deed een lokale werkgroep haar best om er een ‘impulsweek-op-maat’ van te maken. Mede dankzij de uitwisseling van koren kwamen parochianen niet alleen af op activiteiten in hun eigen stad maar bezochten ze ook workshops, vieringen en bijeenkomsten bij ‘de burens’. Voorzichtig begon het besef te groeien dat interparochiële samenwerking niet alleen armoede, maar ook rijkdom met zich mee kan brengen.

Vruchten plukken Van de impulsweken van 2004 en 2006 heb ik zelf de volgende vruchten geplukt. Op de eerste plaats het werken in teamverband. Sinds het vertrek van mijn priestercollega in 2001 was ik de enige beroepskracht in de parochie van Vlaardingen. Hoewel ik in staat ben om ook op eigen kracht innovatief bezig te zijn, heb ik gemerkt dat ik in teamverband toch productiever ben. Bovendien is het in teamverband gemakkelijker om van zo’n grote klus als een impulsweek werk te maken dan in je eentje. De tweede vrucht heeft te maken met de werkwijze. Bij de meeste activiteiten van de impulsweek waren we met drie pastores aanwezig, niet alleen bij de doordeweekse activiteiten maar

Kees Koeleman

56 jaar, pastoraal werker in de Willibrordusparochie, Vlaardingen.

DE PRAKTIJK

ook bij de start- en slotviering. Je zou het een moderne variant kunnen noemen van de gewoonte van vroeger om als team van redemptoristen of andere religieuzen het geestelijk leven in een parochie op te schudden door het geven van een missie. Bij de impulsweken ging het om een kortdurende, intensieve campagne,

‘Ik kreeg steeds meer het gevoel:

‘Hiertoe ben ik pastor geworden’.’

die de bedoeling had om het parochiële leven in bovengenoemde steden te verrijken en te verstevigen. De derde vrucht heeft met mijn roeping te maken. Aan de slag met de impulsweken kreeg ik steeds meer het gevoel: ‘Hiertoe ben ik pastor geworden’.

Een andere aanpak In 2008 organiseerden we voor de derde keer impulsweken. Met als thema: ‘Je kan me nog meer vertellen!’. Om misverstanden te voorkomen: het ging om de kracht van verhalen. In die tijd was net de bisdombrochure ‘Goed nieuws voor alle mensen’ (over de missionaire kracht van parochies) uitgegeven. Deze brochure inspireerde mij om het in Vlaardingen hier en daar over een andere boeg te gooien. De boeg die we gewend waren is die van de Johannes de Doper-methode. Johannes doopte de mensen die een nieuwe start wilden maken, maar ze moesten wel naar hem toekomen. Hoe boeiend het aanbod in 2004 en 2006 ook was en hoe breed we ook gepubliceerd hebben, om van het aanbod gebruik te maken, moesten mensen wel naar de Pax Christi- en de H. Lucaskerk gaan. In de praktijk trok de impulsweek toch vooral de parochianen uit de binnencirkel. Jezus van Nazareth

kiest van meet af aan een andere aanpak dan zijn neef Johannes. Hij liet de mensen niet naar een vast adres komen maar trok naar mensen toe. Tijdens de impulsweek van 2008 hebben we in Vlaardingen aan deze heel andere beweging de volgende vorm gegeven.

De kracht van verhalen Als mensen graag naar de markt gaan, komt de kerk ook naar de markt. Met dat beeld voor ogen stonden we op zaterdag 18 oktober (2008) met een verhalenkraam op de weekmarkt in het centrum van Vlaardingen. We beoogden er twee dingen mee: bekendheid geven aan de Willibrordparochie in het algemeen en aan de impulsweek in het bijzonder én mensen ter plekke iets laten proeven van de spirituele kracht van verhalen. Om dit doel te bereiken spraken twee mensen vóór de verhalenkraam op straat de voorbijgangers aan met de vraag: ‘Mag ik u een verhaal geven?!’ Bij een positieve reactie kregen mensen een kaart in handen. Aan de ene kant stond een verhaal afgedrukt, op de andere kant een verwijzing naar de website van de parochie voor meer informatie over de impulsweek. Op een milieuvriendelijke manier probeerden we mensen tegelijkertijd te verleiden om de verhalenkraam te bekijken.

Het spannendste onderdeel vond ik het benaderen van de passanten. Ik voelde me de eerste vijf minuten net een Jehovagetuige. En daar was ik niet de enige in. Bij de meeste moest aanvankelijk wel enige schroom overwonnen worden. Toch kijken alle 20 kraamvrouwen en -heren er met een tevreden gevoel op terug. Maar liefst 500 verhaalkaarten zijn uitgedeeld en met zeker 100 mensen zijn kortere of langere gesprekken gevoerd. Zo’n nieuwe aanpak vormt niet het ei van Columbus, doet de wintertijd waarin het christendom zich bevindt (Rahner) niet zomaar ineens omslaan in een zomertijd, en je hebt er, niet te vergeten, een groep met lef voor nodig. Maar het zet wel iets in beweging, bij mij zelf als pastor, bij parochianen en bij stedelingen.

De netten uitgooien

Toen de inspiratie in het werk dreigde weg te sijpelen, gaf Lysbeth Minnema gehoor aan een ogenschijnlijk belachelijk advies. Ze gooide de netten uit en heeft er geen moment spijt van.

Het verhaal van Jezus die de vissers vroeg in de morgen vraagt de netten aan de andere kant uit te werpen, inspireert me. Het is eigenlijk een heel vreemd verhaal. Vakmensen die hard en lang werken in het donker van de nacht staan met lege handen. Dan komt er een vreemdeling, die niets van vissen weet. Hij zegt dat het anders moet. De vissers luisteren naar hem. Met ver-eende krachten halen ze de buit binnen. Het is een droom dat je als pastor kunt zijn als die vissers die durven te gehoorzamen aan een advies dat hen belachelijk in de oren klinkt. Het is een cadeautje als je een beetje kunt lijken op Jezus en mensen een weg weet te wijzen waarop ze vrucht kunnen dragen. Het is een talent als je de moed en de kracht hebt om te blijven zwoegen als het donker is in het pastoraat en als je het gevoel hebt dat al je harde werken zinloos is. Van al die aspecten van het verhaal heb ik iets mogen proeven. Tien jaar lang ben ik als pastoraal werker werkzaam geweest in twee parochies in het zuiden van het bisdom Groningen-Leeuwarden. Samen met een oudere collega en priester heb ik genoten van de breedte van het pastoraat. We vulden elkaar aan, respecteerden elkaar en daagden elkaar uit tot nieuwe initiatieven. Mijn hart lag bij het begeleiden van de vele werkgroepen en vrijwilligers. Er was een levendig klimaat vol geloof en nieuwsgierigheid bij de parochianen. Ik heb er de kans gekregen om mezelf te ontwikkelen tot een allround pastor.

Verder kijken Na vijf jaar basispastoraat kwam de gedachte naar boven: Is dit het nou? Wil ik dit blijven doen tot aan mijn pensioen? Tegelijkertijd kreeg ik een uitnodiging om een paar maanden door te brengen bij vrienden die ontwikkelingsprojecten leiden in Peru. Dat wat een belachelijke vraag leek (Wanneer kom je eens langs in Peru?) kreeg concretere vormen. Ik ging drie maanden op sabbat en dacht na over hoe ik verder wilde in het parochiepastoraat. De vangst was groot. Alsof ik vleugeltjes had, zoveel energie kreeg ik van deze maanden. Gedreven was ik om opnieuw iets te betekenen voor een ander, om met mensen te blijven zoeken naar de betekenis van het evangelie en van de sacramenten en om zelf te leven vanuit geloof in een liefdevolle en barmhartige God die mensen nabij wil zijn. In Peru vond ik het wezenlijke besef dat het niet uitmaakt waar je leeft, als je maar ten volle leeft waartoe je geroepen bent.

Kijken met nieuwe ogen Twee jaar na deze sabbatsperiode begon het weer te kriebelen. Het meeste werk ging me vrij gemakkelijk af en ik voelde de sleur op de

Lysbeth Minnema

38 jaar, pastoraal werker met profiel gemeenschapsopbouw, teamleider van het pastorale team van parochieverband 'De Hoeksteen' Zuid-Oost Salland.

loer liggen. Er doemde een angstbeeld op van iemand die inspiratieloos haar werk doet. Dat vooral niet. Nog voor het donker kon toeslaan, ging ik op zoek. Het werd een cursus bij Luce, de tweejarige PAO-cursus Kerkelijk Opbouwwerk. Organiseren, besturen, begeleiden, nieuw beleid vorm geven, dat was het terrein waarop ik nog wel wat scholing kon gebruiken. Twee intensieve jaren volgden, waarin steeds ruimte gevonden moest worden om te studeren en twee dagen in de maand naar Utrecht te gaan. Toch was het geweldig om met nieuwe ogen naar de vertrouwde parochies te kijken, te oefenen met projectmatig werken, handvatten te krijgen voor gemeenschapsopbouw en om samen in een supervisiegroep te kijken naar je eigen functioneren. Het kerkelijk opbouwwerk kreeg me in haar greep. Hier wilde ik wel mee verder, maar in het bisdom Groningen-Leeuwarden waren er geen mogelijkheden om geprofileerd te werken.

Over de grens Toen kwam er weer zo'n vraag die me belachelijk en onuitvoerbaar in de oren klonk. Een supervisor van de opleiding vroeg: "Waarom kom je niet in het bisdom Utrecht werken? Ik zal je graag wegwijs maken en je helpen te blijven ontwikkelen als pastor en gemeenschapsopbouwer." Onzin natuurlijk. Ik was verknocht aan mijn eigen vertrouwde bisdom, waar ik me heel erg thuis voelde, alle collega's kende en waar ik veel steun gekregen had vooral in de eerste jaren van stage en eerste benoeming. Toch liep het anders. Na negen jaar in dezelfde parochies wilde ik graag veranderen. Op dat moment waren er weinig vacatures en bleken benoemingsprocedures soms ondoorgroendelijk en in ieder geval weinig transparant. Kortom, het schoot niet op. En die ene vraag schoot me weer door het hoofd: "Waarom kom je niet in het bisdom Utrecht werken?"

'De andere kant van de boot biedt perspectief en vrijheid.'

Samen in dezelfde boot Ik ging praten bij het aartsbisdom. Prettige en uitdagende gesprekken waren het, waarin ik helder kreeg wat ik graag zou willen. Wat zou het mooi zijn om meer te doen met die opleiding Kerkopbouw, te werken aan levendige geloofsgemeenschappen, mensen te begeleiden om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun parochie en ook zelf wat meer coachend leiding te geven! Misschien was het tijd om de netten letterlijk over de grenzen van het bisdom uit te gooien. Zo werd ik per 1 juli 2008 teamleider en pastoraal werker met profiel Gemeenschapsopbouw in acht parochies in Zuid-Oost Salland. Ook dit jaar heeft veel vrucht gedragen. Hier werk ik samen met vijf bijzondere collega's. We zijn een hecht team geworden, waarin we elkaar weten uit te dagen om het beste in ons zelf naar boven te halen. Tegelijkertijd is het team een veilige plek waar we op elkaar kunnen terugvallen. Dat hebben we hard nodig, want het is geen gemakke-

Voor de verandering

Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie

Boekencentrum Zoetermeer 2009, 243 pagina's.

Met zijn boek *Voor de verandering* treedt de huidige docent PT aan de VU Sake Stoppels in de voetsporen van Jaap Firet en Jan Hendriks.

Via eigen werk en werkrapporten van zijn studenten kent Sake de praktijk en zegt: gemeenteopbouw is geen simpele bezigheid; zij vereist voortdurende academische scholing. Theologische en agogische elementen zijn daarin verstrengeld. Sake durft te spreken van spiritueel management. Waar de kerk voor staat is niet marginaal, maar fundamenteel: Die Sache Jesu. God is de oorsprong en de eerste in de gemeenteopbouw. Hem/haar moeten wij herkennen en verstaan, realistisch met kennis van de menselijke context waarin Gods gemeente verwezenlijkt moet worden. Dit gaat niet vanzelf. Want gemeenteopbouw brengt een doorbraak met zich mee van wat in denken en handelen gebruikelijk en vertrouwd is. In navolging van J. Hendriks tekent hij drie lijnen die bij elkaar horen:

- dienst aan de relationele groei met God
- dienst aan de relationele groei naar buiten, met de samenleving
- dienst aan de relationele groei in de onderlinge verhoudingen.

Niet alles is slecht, maar ook is alles wat bestaat niet goed. Het kan beter. Weerstand tegen veranderingen zijn menselijk normaal. Wij verwonderen ons niet, dat de meest wetsgetrouwe Joden de felste tegenstanders van Jezus' optreden zijn geweest. Daarom kan Jezus zeggen: Gelukkig is degene die aan mij geen aanstoot neemt (Lc. 7,23). Je treft ze zowel onder de 'geheide' protestanten als militante Roomse katholieken. Sake heeft een helder boek geschreven. Tegelijk moet ik waarschuwen: het is een studieboek. Je moet ervoor gaan zitten. Maar je kunt ook je handen vouwen. Sake roept op tot geloof. Geloof in de eigenlijke kracht die in de gemeente werkt: de Geest van God.

Vervolg van pagina 9

lijk jaar geweest. Er was veel ziekte in het team en afgelopen september is één van onze collega's gestorven, een paar dagen voor haar 55e verjaardag. Het was dus regelmatig zwoegen in het donker van de nacht, maar we houden het vol omdat we samen in dezelfde boot zitten en elkaar niet laten vallen. Dat hebben we allemaal ervaren tijdens de vesperviering aan de vooravond van de begrafenis van Marie-José, waarin we als team samen voor gingen.

De andere kant Ik geniet ervan dat al mijn talenten worden aangesproken en dat ik alle kans krijg om te groeien in het begeleiden van veranderingsprocessen, in het samen optrekken met collega's en de vele vrijwilligers en in het stellen van prioriteiten, zodat er ruimte blijft voor de persoonlijke contacten met mensen. Af en toe krijg ik te horen van mensen dat mijn aanwezigheid ervoor gezorgd heeft dat ze ook zelf vrucht hebben kunnen dragen of dat ze even opgetild werden uit het donker door een woord of een gebaar. De andere kant van de boot biedt perspectief en vrijheid. Vaak is het alleen nodig dat iemand je de vraag stelt, hoe onzinnig ook, waardoor je de netten durft uit te gooien aan de andere kant.

Over een andere boeg

Lang geleden moest ik mij in de metafysica verdiepen. Ik vind dat nog steeds verdraaid moeilijk omdat het naar mijn gevoel zo weinig met de aarde te maken heeft.

Maar goed zo waren er meer vakken die ik doorgeworsteld heb met de vraag wat moet ik er nu mee én wat kan ik er later mee. En nu het later is aangebroken is mij dat nog steeds niet echt duidelijk geworden. Wat deed ik toen? Ik lette op andere zaken die mij konden boeien: achter ons Hogeschoolgebouw zaten de Hare Krishna's. We waren hemelsbreed 75 meter van elkaar verwijderd, maar het was even ver als de natuur en bovengatuur. www.harekrishna.nl. Onze docent had handen als kolenschoppen en ik kreeg daar veel meer fysische vragen bij. Anders dan hoe de accidenten zich verhielden tot de substantie waar het ging bij de transsubstantiatie vroeg ik mij af wat zou je allemaal met zulke handen kunnen doen: in de haven werken, in de grond, in de bouw. Waarom waren dit nu de handen filosoof wiens zwaarste handeling was het verzamelde werk van Aristoteles en Thomas op te pakken. Ik heb het gehaald de metafysica maar mijn grote liefde is het nooit geworden, ik heb het in mijn pastorale praktijk over een andere boeg gegooid. Onlangs was Mgr. Eijk in gesprek met Jan Marijnissen. De

aartsbisschop probeerde het bestaan van God te bewijzen. Hij gebruikte het begrippenapparaat van de metafysica, maar deze wordt door een existentialistisch denkende mens niet verstaan.

Aardig commentaar op dit gesprek is te vinden op Katteklik, (lees niet kattelijk). kattelijk.wordpress.com/2009/10/01/de-kunst-van-het-gesprek-met-niet-gelovigen-1/

Over een andere boeg gooien is natuurlijk ook een prachtig beeld uit de schrift, hoewel het woordje 'boeg' maar éénmaal voorkomt wanneer het schip, waar Paulus op gevangen zit, vastloopt op de kust. Maar geloven is nu juist van richting durven veranderen. Vele heiligen hebben de eeuwige roem kunnen vergaren door een omkeringervaring in hun leven. Toch heb ik altijd een zekere huiver bij dit soort omkeringverhalen. Het begint zo slecht en eindigt zo braaf, en de ene keer is de Here Jezus daar debet aan, de andere keer Onze Lieve Heer, of de moeder maagd Maria. Het is zo bijzonder dat het voor de gewone mens niet mee te maken is. Opmerkelijk is dat onder de zoekterm 'bekeringsverhalen' er veel getuigenissen zijn van vrouwen die zich bekeren tot de islam. Een priester van het neocatechumenaat schreef dat hij lang gearzeld had of het priesterschap voor hem de weg zou zijn. Toen zijn hele huis was leeggestolen

was dat voor hem het teken dat God wilde dat hij zich niet aan aardse zaken zou binden, en dus de weg van het priesterschap voor hem klaar lag. Dat is dus toch iets van natuur en bovennatuur. In dezelfde periode werd mijn fiets gestolen, ik heb geen moment gearzeld om mijn roeping als pastor te beëindigen en heb direct een andere fiets gekocht die heb je minimaal nodig in onze uitdijende regio's. www.tweedehands.nl of de coffeeshop op de hoek.

Een ander interessant voorbeeld van 'over een andere boeg' kwam ter sprake in onze plaatselijke Raad van Kerken. De Wet op Maatschappelijke Ondersteuning geeft de mogelijkheden aan kerken om bepaalde 'diensten' aan 'cliënten' van de W.M.O. tegen vergoeding aan te bieden. Bijvoorbeeld de begeleiding van mensen in rouwsituaties wordt dan betaald vanuit het budget van de WMO. Op de goed verzorgde site www.kerkenwmo.nl is veel informatie hierover te vinden. Zou de pastor als ambtenaar in WMO-overheidsdienst misschien iets zijn voor mij om het roer bij om te gooien? En als mijn fiets nu nog een keer gestolen wordt dan is dat misschien nu wel een vingerwijzing Gods of zal ik toch gewoon maar kijken in het fietsdiefstalregister op www.rdw.nl.

Pastor in een nieuwe context

Toen de bisschop bij de twee buurtpastores de zending introk en het dekenaat als werkgever ophield te bestaan, werd het werk begin dit jaar voortgezet onder een nieuwe Stichting. Monique de Bree beschrijft hoe deze overgang haar identiteit als pastor op de proef stelde.

Op 22 mei haal ik geld van de jongens uit het kluisje in het zwembad. Ze willen drinken kopen voor bij ons brood. Een blik op m'n mobiel toont mij dat de voorzitter een paar keer heeft gebeld en ik luister zijn bericht af. Het klinkt nogal dringend, dus bel ik meteen terug: de dekenaten worden opgeheven door de nieuwe bisschop van Utrecht. Dat betekent dat onze werkgever ophoudt te bestaan en dat we in principe ontslag krijgen. Hij wilde het even vertellen zodat ik het niet uit de pers verneem. Al laten we ons niet meteen kisten en denken we beiden dat we dan een andere weg moeten zoeken om toch te kunnen doorgaan, het komt aan als een mokerslag: daar sta je dan in een druipend badpak, te zinken. Ik hang op en staar nog wat naar het kluisje als de klapdeuren opengaan: daar staat Yusuf met z'n guitige hoofd en roept me: "O, ben je daar! We dachten dat je dood was!!" Raker had hij het niet kunnen vragen en ik antwoord: "Ja, dat was ik ook, maar nu leef ik weer!" "Nou, gelukkig!", reageert hij en kijkt me onderzoekend aan. Ik zeg dat ik een ernstig telefoontje van m'n werk kreeg en verschrikt vraagt hij: "Was iemand soms z'n onderbroek vergeten?" Een perfecte inval want 'je onderbroek vergeten' is wel één van de vervelendste dingen als je gaat zwemmen. Ik schater: "Nou, zoiets ja!" De associatie met de nieuwe kleren van de keizer is gauw gemaakt. Lachend sla ik m'n arm om z'n schouder en zo lopen we terug, het zwembad in, om samen een maaltijd te houden.

Geen pastoraat Na 16 jaar gezonden zijn, ontwikkelen en uitvoeren van pastoraat in deze 'achterstandsbuurten' op grond van het evangelie, en daarin erkend worden door mensen die in deze buurten leven en werken; na theologisch onderzoek, na theorievorming in boeken en meewerken aan een verdere ontwikkeling en overdracht van een theorie van de presentie, met brede erkenning in het land óók buitenkerkelijk, was dit een klap in mijn, in ons gezicht en een miskennis van alles waar wij met hart en ziel aan hebben gewerkt en in geloven. We zijn er dus uitgegooid met de miskennis dat dit pastoraat is. Na de klap kwam mijn twijfel en het nadenken over de vraag of we inderdaad geen pastoraat waren maar gewoon sociaal werk deden? Ook de vraag: wat is dit voor een kerk die, ondanks het evangelie en de traditie, hier niet om geeft en het overboord gooide: waardevol, maar niet van de kerk? Ik slingerde heen en weer tussen: 'ik vecht me die kerk weer in' tot 'bij zo'n kerk wil ik helemaal niet horen' tot 'ik moet de intentie en de traditie vasthouden en het in een nieuwe vorm gieten.'

Monique de Bree

51 jaar, buurtpastor sinds 1992
in de Daalsebuurt, Utrecht.

DE PRAKTIJK

Wel pastoraat Dat innerlijk gevecht leverde mij de conclusies op: dit is pastoraat en het hoort bij de kerk, ook als de institutionele legitimatie niet gegeven wordt. Het is pastoraat, want het gaat om levensbegeleiding van mensen, met het oog op hun heil, puttend uit de christelijke traditie en zich bedienend van sacramenten. Sacramenten zijn handelingen die mensen in de geest versterken en daar gaat het voortdurend om in mijn werk: troosten, zegenen, vasthouden, sterken van mensen op cruciale punten in hun leven om het leven aan te kunnen, in hun ziek-zijn, in hun verwarring, in hun eenzaamheid; ik vier met mensen het leven, lok mensen uit sacramenten aan elkaar te voltrekken of ben daarvan getuige, delf krachtbronnen op en zoek naar gemeenschap die goed is voor mensen en die mensen binnensluit. Ik ga achter die ene aan die afgedwaald is en verloren loopt om die niet alleen te laten. Dat is pastoraat en dat is het evangelie brengen.

Nieuwe identiteit Ook de bestuurscommissie trok deze conclusie en nam het besluit om door te gaan als buurtpastoraat. Daaronder lag de overtuiging dat dat begrip niet exclusief door de hiërarchische kerk geclaimd kon worden. Ook dat het niet voldoende was dat ik in mijn eentje daarin geloofde of dat we alleen als Stichting daarin geloofden: we hebben een draagvlak nodig: dat ideologisch steun geeft aan het werk (gelijkgezinden) en die de zending geeft (die ons in Godsnaam weer de buurt instuurt); mensen die wat wij hier doen en wat dat betekent naar buiten toe verdedigen en die zorgen dat dat overeind blijft. We vonden medestanders en samen zoeken we verder naar draagvlak en kaders, zoeken we naar de invulling van onze nieuwe identiteit; • niet in en van de kerk zijn, maar in en van de tradities: opener, vrijer, maar ook getrouw en verbonden; sommige discussies en verantwoording hoeft nu niet meer maar hoe we die ruimte gaan vullen, weten we nog niet. We moeten op zoek naar de standaarden van goed buurtpastoraat in deze context, binnen deze nieuwe identiteit.

• het werk in de wereld overeind willen houden, zonder van de wereld te worden: zonder ons volkomen uit te leveren aan geldgevers, zonder onze ziel en legitimatie kwijt te raken. Hoe kunnen we geld ontvangen zonder van anderen te worden, zonder 'projectenboer' te worden en het 'snelle werk' te gaan leveren om maar aan geld te komen? Het gaat hier om een precair en wankel evenwicht dat een constant aandachtspunt zal moeten zijn de komende jaren: hoe blijven we getrouw aan onze doelstelling?

'Ik wist mij
opnieuw geroepen.'

Wie ben ik? Deze nieuwe context betekent dat ik opnieuw in mijn werk moet leren zeggen wie ik ben. Wie kan ik zeggen dat ik ben? Al eerder deed ik een poging om er taal voor te vinden. *Die 16 jaar zijn voor mij één grote oefening geworden in aandacht voor het kleine en ongeziene, in bescheidenheid van het 'niet weten', in bij mensen blijven en ervaren dat dat dikwijls het grootste goed is dat ik een mens te bieden heb en daarmee dus ook het grootste goed dat de kerk te bieden heeft: hen niet verlaten? niet in goede tijden, noch in slechte tijden. Niet om God te brengen, maar jezelf, je gelovige zelf. Je verbinden met hen en hun leven en in dat leven soms even, soms samen, God beleven, in het voorbijgaan en vaak niet eens weten wát daar nu eigenlijk was. Ik ben ten diepste gaan geloven dat het evangelie daar over gaat: de grootse belofte van "Ik zal er zijn". Maar het is een belofte én een opdracht. Een opdracht in navolging.*

In het zwembad wist ik mij opnieuw geroepen. Teruggeroepen naar waar ik moet zijn: bij Yusuf en de zijnen. En we zien wel wat daar van komen gaat.

Een nieuwe aanpak gevraagd!

Toen het bestaande – voorheen bloeiende – catechetische aanbod niet meer aansloeg was een nieuwe aanpak vereist. Maroesjka Slegers gooide het over een andere boeg en laat zien dat het werkt.

Toen ik enkele jaren geleden van mijn stageparochie mijn eerste pastorale werkplek mocht maken, kwam ik in een situatie terecht waar vóór mij een pastorale werkster heel veel werk had verzet op het terrein van de catechese. Vooral de parochiecatechese en de catechese aan ouders (lees moeders) van peuters en kleuters was van hoogstaande kwaliteit geweest en had altijd veel belangstellenden getrokken. Maar, zoals wel vaker na een jaar of zeven, was er de klad in gekomen. Aan ouders van dopelingen werd nog trouw na iedere doopvoorbereidingsavond een boekje met catecheseaanbod meegegeven, maar er was alweer een paar jaar geen cursus ‘Geloven met peuters en kleuters’ meer gegeven. Vrijwilligers en bestuurders gaven aan dat dat toch wel heel jammer was en de priester-pastor maakte zich zorgen over het gebrek aan kennis bij o.a. de ouders van de communicanten. We bleven volhouden om het catecheseaanbod onder de aandacht te brengen van de doopouders, maar er kwam geen respons. En iedereen werd een beetje moedeloos: ‘Die ouders van tegenwoordig, die willen niks meer. Toen we begonnen met dit aanbod, was er zoveel belangstelling...’

Geen animo? Ik, in mijn enthousiasme en wellicht jeugdige overmoed, ging het materiaal eens goed bekijken en ontdekte dat het wel heel erg abstract was. Goede en zinvolle onderwerpen als geloven, godsbeelden, bidden en bijbel kwamen uitgebreid in een strak programma van wel tien of meer avonden aan de orde.

Althans, dat was het plan, maar er kwam dus niemand meer op af. Toen heb ik het over een andere boeg gooid. Samen met een vrijwilligster ben ik gaan kijken naar een opzet die veel minder avonden omvatte en die, in eerste instantie, heel concreet aansloot bij de feesten van het jaar. We zijn begonnen met drie avonden over Advent en Kerstmis. We hebben daarvoor ouders uitgenodigd van meer dan 150 dopelingen. We kregen van 11 mensen een reactie, waaronder ook een echtpaar en een vader! Het parochiebestuur vond het maar een minimale opkomst, maar zelf waren wij wel tevreden. Er waren toch maar mooi 11 mensen die mee gingen doen! Op allerlei manieren zijn we aan de slag gegaan. Op de woensdag voordat de Advent begon, hebben we met zijn allen een Adventskrans gemaakt, ieder voor in het eigen gezin. Dit idee ontstond vooral vanwege mijn eigen ervaring als moeder van jonge kinderen: een Adventskrans maken in de drukte van werk en Sinterklaas schiet er vaak bij in. Pas in de week voor Kerstmis werd die gemaakt! Aan de hand van de symboliek en de materialen kun je al heel veel uitleggen over Advent en Kerstmis. Bovendien geef je de ouders iets heel concreets en bruikbaar in handen, letterlijk!

Maroesjka Slegers
Pastoraal werkster, profiel
catechese. Parochieverband
Maria Vlucht, Losser e.o.

DE PRAKTIJK

Zeker wanneer je er nog een eenvoudig Adventsliedje of -versje bij doet. De kerstverhalen hebben we beluisterd en uitgesproken. En dan blijkt ‘het Kerstverhaal’ uit twee verhalen te bestaan... Ook vertelden we elkaar wat onze eigen Kerstgebruiken waren. Zo wisselden we ervaringen en verhalen uit. En het smaakte naar meer.

Succesvolle activiteiten Dus tegen Pasen planden we weer een drietal avonden. Ook deze keer lazen we de bijbelverhalen en maakten we het heel concreet, door met de deelnemers een eigen persoonlijke Paaskaars te maken. De vrijwilligster die deze avonden samen met mij verzorgde, had een dergelijke activiteit al enkele keren met jongeren gedaan en dat was steeds een groot succes. Met de ouders van jonge kinderen was het dat ook. Iedere Paaskaars vertelde zijn eigen Paasverhaal. Het zien maken van die kaarsen en het luisteren naar die verhalen was heel ontroerend en ontmoedigend. Alle jaren dat ik in mijn eerste parochie heb mogen werken, zijn we verder gegaan op deze voet, aansluitend bij concrete ervaringen van ouders van jonge kinderen. Zo kwamen ook dood en rouw in een cyclus aan de orde, omdat een van de ouders met die vraag kwam. Maar ook het vieren van verjaardagsfeestjes en hoe je dat doet in een tijd waarin kinderfeestjes steeds groter en extremer leken te moeten zijn, was een onderwerp dat we niet uit de weg gingen. Voor sommige activiteiten wilden ook ouders van tieners zich aanmelden en dat gaf weer een verrijking. Nog meer ervaringen werden uitgewisseld, nog meer mensen raakten gemotiveerd en betrokken. Aan de activiteit rondom de Adventskrans deden op een gegeven moment ook een aantal oma's mee! Verschillende generaties samen aan de slag, samen aan het denken en praten over de betekenis en het vieren van Kerstmis, het was een waar genot om mee te mogen maken!

Geloof handen en voeten geven Van al deze ervaringen heb ik vooral geleerd dat we niet te veel in een keer aan moeten bieden. Iedereen heeft het tegenwoordig druk. Ieders agenda staat vol. Toch is er wel behoefte aan verdieping en bezinning. Maar het is wel heel aantrekkelijk als dat dan ook nog wat oplevert: een mobile met Pinksterduifjes, een leuke transparante waxinelichtjeshouder met een plaatje van de Goedheiligman erop, een Adventskrans, of je eigen Paaskaars. Op deze manier geven we ouders letterlijk iets in handen om werk te maken van de geloofsopvoeding van hun kinderen. Een verrijking voor allebei!

‘Ouders letterlijk iets concreets en bruikbaar in handen geven.’

■ Fiscale regeling contributie

De werkgever geeft – op verzoek van de werknemer – medewerking om de contributie voor de VPW Nederland fiscaal te verrekenen. Dat levert al gauw een voordeel op van 30% tot 40%. Deze regeling geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2009, en wel voor pastoraal werk(st)ers. Deze regeling geldt niet voor de gepensioneerde pastoraal werk(st)ers, priesters en diakens.

De werknemer dient een verzoek in en overlegt als bewijs de contributiebrief. Eenmaal per jaar verrekent de werkgever deze contributie met het bruto maandloon, het vakantiegeld of de eindejaarsuitkering. Met deze regeling wordt lidmaatschap van een belangenorganisatie van werknemers gestimuleerd. Het loon waarover belasting en sociale premies worden geheven, wordt ermee iets lager, en daarmee ook de grondslag voor een eventuele uitkering.

■ Salarisverhoging

De salarisverhoging per 1 januari 2010 bedraagt 2,5%. Dat bestaat voor een deel uit een reparatie van 1,1% over voorgaande jaren vanwege een foutieve berekening van de gemengde index. En voor een ander deel van 1,4% betreft het de verhoging van de gemengde index over oktober 2008 – oktober 2009.

■ Gerard Kester

Na meerdere jaren als vertegenwoordiger van de pastoraal werk(st)ers uit het bisdom Breda deelgenomen te hebben aan het werk van de Landelijke Kommissie Rechtspositie (LKR) is Gerard Kester onlangs teruggetreden. Hopelijk slagen we erin de vacature spoedig op te vullen. Gerard: veel dank!

■ CAO-Welzijn

In het arbeidsvoorwaardenoverleg is overeenstemming bereikt om het huidige salarissysteem voor de pastoraal werk(st)er te vervangen door de schalen in de CAO-Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening. De salarisopbouw wordt dan niet alleen bepaald

door leeftijd maar ook door ervaring. Dat is winst. In de keuze voor schaal 10 zit ook een deel erkenning voor het academisch niveau van de pastoraal werk(st)er. Afgesproken is dat niemand er in salaris op achter uit mag gaan, en dat de invoering in fasen dient plaats te vinden. De LKR streeft naar invoering per 1 januari 2011. Dan vervalt de gemengde index als instrument. De verdeling van de lasten pensioenpremie wordt, aldus het LKR-voorstel, conform aan de CAO Welzijn: op het salaris wordt 10.9% pensioenpremie ingehouden over het salaris minus de AOW-franchise (voor 2009 € 10.309,-). De eindejaarsuitkering in de CAO-Welzijn bedraagt 8,3 %. De LKR wil eerst alles door laten rekenen. Het wil tevens een overleg met de achterban plaats laten vinden voordat de besluitvorming definitief wordt.

■ Verhoging pensioenpremie

Door de besluitvorming inzake het salarissysteem heen speelt een drastische verhoging van de pensioenpremie naar het

actueel benodigde niveau. Binnen het PNb studeert men momenteel op de mogelijkheden om de premie zo laag mogelijk te houden. Intussen is de gehele pensioenpremie PNB voor het jaar 2010 vastgesteld op € 5.850,- (werkgever € 4.387,50 en werknemer € 1.462,50). Invoering van de nieuwe loonsystematiek vraagt overleg met het PNB.

■ Verzekering WGA-hiaat

De Kerkprovincie heeft een regeling getroffen ter verzekering van het zogeheten WGA-hiaat. Deze verzekering gaat in op 1 januari 2010. De premie wordt voor de helft door de werkgever en de andere helft door de werknemer betaald.

■ Bachelor

Er zijn momenteel 5 mensen met zending pastoraal werkzaam in de bisdommen op bachelorniveau. Zij worden opgenomen in het Rechtspositiereglement voor de Pastoraal Werker en ontvangen 80% van het salaris. In het toekomstige loongebouw worden zij ondergebracht in een schaal van de CAO-Welzijn.

■ Een uur reistijd ou

De bisschop kan de pastoraal werk(st)er inzetten op een andere standplaats binnen dezelfde kerkelijke instelling. Dat kan hij echter niet onbeperkt. In het arbeidsvoorwaardenoverleg is onlangs de grens gesteld op een uur reistijd openbaar vervoer. De situatie doet zich steeds meer voor dat een kerkelijke instelling als werkgever optreedt voor een bepaalde regio of een geheel bisdom. Tegen deze achtergrond is deze regel nu n het RPW opgenomen.

■ Salaris bij de bure

Een vergelijking met de salarisopbouw bij de pastoraal werk(st)ers in Duitsland en Zwitserland leert ons dat naast leeftijd ook de factor ervaringsjaren en prestatie daar reeds in het systeem zijn opgenomen. Wij moeten daar nog aan beginnen. In Duitsland wordt er meer verdiend dan bij ons. In Zwitserland ligt het salaris nog weer een stuk hoger, maar dat is ook een duurder land. We gaan nog onderzoeken hoe pastoraal werk(st)ers in België betaald worden.

■ Normbedragen

Het landelijke bestuur buigt zich over de vraag of de normbedragen zoals gehanteerd in

het bisdom Breda overgenomen kunnen gaan worden in de andere bisdommen. Deze normbedragen geven de regels aan op basis waarvan de parochiële huishouding ingericht dient te worden: 50% personeel (45% pastoraal personeel en 5% overig personeel), 25% gebouwen, 15% afdracht en 10% uitvoeringskosten. De bisdomleiding van Breda beoordeelt de huishouding van de parochie aan de hand van deze normbedragen. Als een parochie een financieel jaarverslag overlegt waarin de normbedragen niet leidend zijn, krijgt het een negatieve beoordeling. Het stelsel van normbedragen geldt als een verdeelinstrument, dat vooral wil voorkomen dat alle geld in gebouwen gaat zitten en dat in wil zetten op beschikbaarheid van personeel.

■ Teamleider

De LKR heeft het landelijke bestuur gevraagd zich te buigen over de maximale legitimering van de functie teamleider. Het fundament van de functie ligt in het team: het pastorale team draagt een teamlid voor als teamleider. De maximale legitimering is vervolgens dat de bisschop de betreffende pastor per benoemingsbrief aanstelt als teamleider. Minder maximaal is het wanneer op

voordracht van het pastorale team de pastoor de functie delegeert aan een lid van het team.

■ AOW-partnertoeslag

Gepensioneerden die een jongere partner hebben die weinig of geen inkomen heeft, krijgen nu een toeslag. Het kabinet had al besloten de AOW-partnertoeslag in 2015 af te schaffen voor nieuwe gevallen. Nu wil minister Donner al vanaf 2011 om reden van bezuiniging de toeslag inhouden bij AOW-ers met partners jonger dan 55 jaar.

■ Gepensioneerden

Het ziet ernaar dat ook gepensioneerden directe zeggenschap gaan krijgen in pensioenfondsen. Tot nu toe worden werkenden en gepensioneerden vertegenwoordigd door de vakbonden in het bestuur. Maar ouderenvonden vinden dat de vakbonden teveel op de hand zijn van werkenden. Onder die druk gaat het waarschijnlijk mogelijk worden dat er een speciale zetel komt voor gepensioneerden, ook in het bestuur van het Pensioenfonds van de Nederlandse Bisdommen.

■ Vrijwilligers- overeenkomst

Voor vrijwilligers zijn er wettelijk gezien geen speciale regelingen. Het is daarom verstandig met vrijwilligers een overeenkomst te tekenen. Ten aanzien van zaken als taakomschrijving, werktijden, looptijd en opzegtermijn, onkostenvergoeding, verzekeringen, ziekte en verzuim en geheimhouding. Teksten van overeenkomsten zijn op het internet gemakkelijk te vinden.

■ Daling ontslagzaken

Het aantal ontslagverzoeken dat door de kantonrechter is afgehandeld, is gedaald van ruim 75.000 in 2003 tot 21.000 in 2008. In 83% van de gevallen werd de arbeidsovereenkomst ontbonden. Bij twee op de drie zaken kende de rechter een ontslagvergoeding toe van gemiddeld 19.000,- euro.

Gooi het over een andere boeg: begin bij jezelf

In christelijke kringen kijkt men vaak met wantrouwen naar de nieuwe spiritualiteit, waarin het bezig zijn met jezelf als voorwaarde geldt voor spirituele ontwikkeling. Al die aandacht voor het zelf, is dat geen verkapt egoïsme?

Nee, dat hoeft niet, stelt Lisette Thooft. Juist in jezelf kun je ook de weg naar de ander vinden, en naar God.

Onlangs woonde ik een zangworkshop bij van Jan Kortie, de ‘stembevrijder’ zoals hij zichzelf noemt. Het was de openingsdag van de Maand van de Spiritualiteit. Ik vond het heerlijk om zijn Taizé-achtige, simpele melodieën

mee te zingen, en daartussen stil te zijn. En ik vond het een spirituele ervaring. Kortie legde het allemaal zo prettig simpel uit. “Elk mens heeft twee lagen in zich,” zei hij. “Een laag waarin je denkt dat je problemen hebt – en die heb je ook echt. Maar er is ook een laag waarin je geen problemen hebt. Daarover gaat het volgende lied.” Het was een traag gezongen refrainachtig gezang: Niente mi manca, mij ontbreekt niets. Tranen schoten in mijn ogen terwijl we dit zongen. Ik realiseerde me dat die ‘andere laag’ waar Kortie het over had, voor mij het doel is van mijn spirituele zoektocht.

Een ervaring niet forceren

Een aantal keer in mijn leven heb ik die laag spontaan ervaren – telkens in uiterste nood, in zeer verdrietige of eenzame situaties. De eerste keer was

op mijn zestiende, wandelend met de hond langs de Nieuwe Waterweg. Mijn twee jaar oudere zwaar astmatische broer was enkele maanden daarvoor onverwacht gestorven, en de sfeer thuis werd verstikt door onverwerkte rouw en schuldgevoelens. Ik liep daar en keek naar de wolkenlucht hoog boven me. En plotseling ‘wist’ ik: ik zal altijd gelukkig zijn. Die woorden klopten natuurlijk niet letterlijk – ik zou later nog vele malen hevig ongelukkig zijn. Maar het was de onbeholpen manier van mijn zestienjarige geest om uit te drukken wat psalm 23 zegt: de Heer is mijn herder, mij ontbreekt niets. Dat was die andere laag, het stuk van mijzelf waarin ik geen problemen heb.

Een goede vriend van mij herkende die ervaring meteen. Hij had ook ooit zoiets ervaren: het plotselinge diepe weten dat we geborgen zijn in Gods hand, wat er ook gebeurt. “Het effect daarvan heeft wel een jaar aangehouden,” zei hij. “Maar zo’n ervaring kun je niet forceren.”

De altijd aanwezige poort

Toch bestaat veel van de zogenaamde nieuwe spiritualiteit uit pogingen om de ervaring van die andere laag moedwillig en bewust te pakken te krijgen. Men stelt dat je er in intiem contact mee kunt komen door te mediteren, bijvoorbeeld. Of door lang achter elkaar trance-achtige liederen te zingen, mantra’s. Eckhart Tolle, de auteur van het bekende boek De kracht van het nu, stelt het ‘hier en nu’ onge-

veer gelijk met die laag. Als je helemaal in het hier en nu leeft, heb je geen problemen, stelt hij. Je kunt natuurlijk bezig zijn met een of andere actie om iets te veranderen of op te lossen, maar dat is geen probleem. Problemen ontstaan altijd door met angst naar de toekomst te kijken of met schuldgevoel of andere negatieve emoties naar het verleden. Eckhart noemt een aantal poorten naar het hier en nu, die je bewust kunt hanteleren, zoals luisteren naar wegstervend geluid. Er zijn ook poorten waar je soms onverhoeds doorheen gaat, zoals hevige pijn of verlies. En een

den ze gedeprimeerd en ontmoedigd door ruzies en onbegrip, voelen ze irritaties en frustraties die ze vervolgens ook weer proberen te onderdrukken? In het boek The Spiritual Revolution beschrijven de Engelse godsdienstsociologen Linda Woodhead en Paul Heelas een groot onderzoek naar beoefenaars van new age spiritualiteit in het Engelse plaatsje Kendall. Nogal wat van die beoefenaars komen oorspronkelijk uit christelijke kringen. Ze hebben geprobeerd uitsluitend voor anderen te leven, stellen de auteurs, maar ze raakten zichzelf daarin kwijt. Nu doen ze new age cursussen met als

‘In de christelijke traditie hoor je niet met jezelf, maar met de ander bezig te zijn.’

poort die we altijd bij ons hebben, is het gevoel van ons lichaam, vanbinnen uit. Het gevoel van leven, met het hart dat klopt, het bloed dat stroomt en het lichte, subtiele, tintelende gevoel in het vlees.

Authentiek worden

Dit lijkt allemaal tamelijk egocentrisch; je kunt het zien als navelstaren. In de christelijke traditie hoor je niet met jezelf bezig te zijn, want de ander is altijd belangrijker. Maar vangen mensen nog wel genoeg vis over die boeg? Of putten ze zichzelf uit – raken ze misschien zelfs burnout – en wor-

expliciet doel om ‘zichzelf te vinden’ – dat wil zeggen om authentiek te worden en authentieke, dus betere, relaties met anderen te hebben. Hun doel is niet zelfzuchtig, het is juist sociaal en liefdevol. Het gaat om verbinding. Onze maatschappij is ‘gesubjectiveerd’, stellen Woodhead en Heelas: mensen richten zich niet langer op autoriteiten buiten zich, maar “keren zich naar binnen, naar de eigen wensen, gevoelens, hartstochten, sensaties, lichamelijke ervaringen, dromen, het eigen geweten en het eigen bewustzijn. (...) Het doel is niet om te gehoorzamen aan een hogere autori-

Lisette Thooft

56 jaar, redacteur van VolZin, tijdschrift voor zinvol leven.

teit, maar om de moed te hebben zijn eigen autoriteit te worden. Niet om platgetreden paden te volgen, maar om zijn eigen leven vorm te geven, afgaande op het eigen innerlijk. Niet om

ge geest, die geen eigenschappen heeft maar alles doordringt. Mijn ervaring met het beoefenen van The Form is dat ik in die stille ruimte allerlei inzichten en gewaarwordingen krijg, die telkens weer anders zijn, maar altijd verheffend. Zo voelde ik eens met een ontroerde schok dat dit levende ‘niets’ de Geliefde is, die geduldig op mij wacht. Een andere keer besepte ik

ineens hoe heilig andere mensen zijn. Dat klinkt als een cliché als je het hardop zegt of schrijft, maar als het een innerlijke, levende ervaring is, kan het transformerend werken.

De onderste laag opheffen

Over die andere boeg duik je in jezelf met als voornaamste doel je eigen zelfzucht te doorzien en op te lossen. Die zelfzucht wordt in de nieuwe spiritualiteit vaak enigszins slordig ‘het ego’ genoemd; door anderen het ‘zelf’ met een kleine letter, of het Lagere zelf, te onderscheiden van het ‘Zelf’ met een hoofdletter, of het ‘Hogere zelf’. Het zelf is volgens de in 2003 gestorven Australische spirituele leraar Barry Long niet dat wat je werkelijk bent, je authentieke karakter; het is eerder een masker, een persona. Of zelfs een soort indringer, net zo intelligent als jij bent, die als enig doel heeft om je in die onderste laag te houden, waar je gelooft in problemen en ze ook hebt, bij de vleet. Long

noemde het ook wel het ongelukkigheids-lichaam; Tolle maakte daar het pijnlichaam van. Het bestaat uit oude pijn en emoties die je niet hebt losgelaten, bijvoorbeeld omdat je ze niet volledig hebt doorvoeld en verwerkt, maar onderdrukt en weggestopt. Los je die op, door meditatie en door een leven in authenticiteit en kwetsbaarheid, stellen ze, dan kom je in die andere laag terecht. Daar heb je geen problemen met andere mensen, al was het maar omdat je geen oordelen velt over mensen. Je ziet alles buiten je als reflectie van je eigen innerlijk. Dus als er ruzie is in je omgeving, haat of nijd of jaloezie, dan zie je dat als teken dat er binnen in je nog conflicten wachten op een oplossing. De belangstelling voor jezelf heeft dus niet tot doel jezelf het middelpunt te maken van het heelal, maar integendeel: jezelf er uiteindelijk tussen uit te halen, alles wat je tot een humeurig, oordelend en egocentrisch mens maakt, op te lossen. Dat voelt alsof je sterft, want je verliest stukje voor stukje je drammerige, zeurderige, eeuwig ontevreden zelf, die onderste laag. Long noemde dat ‘sterven om te leven’.

Beginnen met het leven zelf

Wat ik steeds beter besef, is hoe goed dit soort nieuwe spiritualiteit past bij de christelijke traditie. Sterven om te leven, dat is ongetwijfeld waar Jezus het over had toen hij zei: wie zijn leven geeft, zal het behouden. Psalm 23 is al

Lees verder op achterpagina

Nieuws uit de VPW-en

■ Giften aftrekbaar

Als u een gift geeft aan VPW Nederland of de eigen diocesane VPW is deze aftrekbaar voor de belasting. Immers, de VPW heeft de ANBI-status. Als emeriti bijvoorbeeld de gehele contributie betalen (2009: € 135,-) is het mogelijk de helft daarvan als gift op te geven bij de belasting.

■ ALV 3 juni

Hebt u de datum al genoteerd van de komende Algemene Ledenvergadering? *Datum: donderdag 3 juni 2010, Utrecht.* Met onder meer de presentatie van het boek “*Veertig jaar pastoraal werk(st)er*” (werktitel) en de nieuwe versie van de

Beroepscode. Ook aandacht voor het driejarig project (2010 – 2012) rond Geestelijk Leiderschap.

■ Clerici

Naar aanleiding van het feit dat onlangs twee diakens het lidmaatschap opzegden onderzoekt het bestuur de ruimte voor clerici om lid te zijn van een beroeps- en belangenvereniging. Kerkpolitiek gezien ligt hier een gevoelig punt, vooral vanwege de bisschoppelijke verantwoordelijkheid voor de belangen van de priesters en diakens. Van belang is na te gaan wat het kerkrecht op dit punt formuleert.

Diocesane VPW-en

■ VPW Rotterdam

Het bestuur heeft zich beraden over de toekomst van de eigen VPW. Dat heeft geleid tot een hernieuwde formulering van de missie en een bijbehorend programma. Kernwoorden zijn verbinden, solidariseren, vrijplaats, belangenbehartiging, beroepsontwikkeling en beïnvloeden. Alle leden worden telefonisch door het bestuur benaderd.

■ VPW Breda

Het bestuur heeft onlangs overleg gevoerd met de bisschop. Een verslag van de inleiding van Anke Bisschops tijdens de ALV van 22 september j.l. is te vinden op www.vpwinfo.nl

■ VPW Den Bosch

De aangekondigde cursus teamvaardigheden voor de leden gaat vanwege te weinig deelname helaas niet door. Het bestuur beaadt zich op andere mogelijkheden. De tekst van de inleiding in het thema *Geestelijk Leiderschap*, gehouden door Nico Bulter tijdens de ALV van 15 oktober is te vinden op www.vpwinfo.nl

■ VPW Limburg

Tijdens de ALV van 26 november j.l. deed het bestuur verslag van de procedure ontbinding rechtspersoon VPW Limburg. De nieuwe coördinatiegroep, bestaande uit Toon van Dijk, Paul Van Gerven en Carien Lalieu, zet het werk in het komende jaar voort. Aan de werkgevers wordt het voorstel gedaan de CAO-Limburg te beëindigen en over te gaan naar het volgen van het Rechtspositiereglement Pastoraal Werker (RPW). Leden ontvangen voortaan berichten per email, en uitgebreidere informatie door middel van een abonnement op het van origine Limburgse tijdschrift *En Toch*.

■ VPW Haarlem

De eigen beleidsnotitie *Meewerken aan het dienstwerk van Christus* is besproken tijdens de ALV van 10 november. Het was een vruchtbare bespreking. Op 12 november vond er een gesprek plaats met de bisdomleiding. Het bestuur deed verslag van de bespreking van de beleidsnotitie, stelde de sluiting van Fontys Amsterdam aan de orde evenals de brief inzake de liturgie. Het bestuur streeft – met de beleidsnotitie in de hand – door middel van dialoogtafels naar een ruimer debat tussen de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers in het bisdom. De motivatie: laten we het niet zoeken in tegenstellingen, maar in de wijze waarop we elkaar en elkaar’s charismata kunnen aanvullen.

■ VPW Groningen-Leeuwarden

De tekst van de inleiding over pastoraal leiderschap in een zich veranderende setting, gehouden door prof. Jozef Wissink, is te vinden op www.vpwinfo.nl. Op 6 november vond het jaarlijks overleg met de bisdomleiding plaats. Onderwerpen waren met name het personeelsbeleid en de professionele vorming van pastores.

‘Die ‘andere laag’ zoeken,

is het doel van mijn

spirituele zoektocht.’

te worden wat anderen willen dat men wordt, maar om te ‘worden wie ik werkelijk ben’.”

De innerlijke, levende ervaring

Ook in The Form, een bewegingsmeditatie ontworpen door de Britse spirituele leraar Bernie Prior, gaat het helemaal om de innerlijke ervaring van het zelf. The Form doe je met iemand anders: de één zit op een stoel met de ogen dicht, de ander beweegt daar omheen in een voorgeschreven serie handelingen. Die bestaat uit trage meditatieve, biddende of groetende gebaren die volgens Prior een bepaalde ‘frequentie’ van het bestaan beïnvloeden op een positieve manier. Daarbij is het de bedoeling de geest gericht te houden op het ‘niets’, een ruimte of sfeer in het innerlijk die als goddelijk wordt ervaren, die leeft en vol liefde en mededogen is. Dat ‘niets’ zou je net zo goed ‘iets’ kunnen noemen, het ‘iets’ van de ‘ietsisten’, want het gaat om de ervaring van een heili-

Geestelijke zorg: een taak van de zorginstellingen zelf!

We moeten erop blijven aandringen dat zorginstellingen zelf een eigen geestelijk verzorger in dienst hebben. De parochiepastor kan aanvullend pastoraat verrichten, maar dient zeker niet in het gat te springen dat zorginstellingen laten liggen. En als we er op verzoek actief zijn is betaling volledig op zijn plaats.

Door Nico Bulter

Geestelijke verzorging

Er zijn verschillende ‘omgangsregelingen’ tussen zorginstellingen en parochies. Er zijn zorginstellingen die zelf een geestelijk verzorger in dienst hebben. Het komt meerdere keren voor dat een geestelijk verzorger in dienst is van een koepel en zijn uren verdeelt over meerdere huizen. Dat is conform de Kwaliteitswet uit 1996. Deze geeft aan dat waar mensen verblijven in zorginstellingen, het bestuur van de betreffende instelling zelf een voorziening voor geestelijke verzorging in huis dient te hebben. Deze eigen dienst geestelijke verzorging biedt de vereiste garantie voor kwaliteit: naast vieringen is er ook ruimte voor een pastoraal gesprek, een gespreksgroep, contact met het personeel, en zorg voor het ‘klimaat’ in huis. Dat geldt niet alleen voor de ziekenhuizen en verpleeghuizen, maar ook voor de verzorgingshuizen.

Er is in deze geen principieel onderscheid, aldus de Vereniging voor Geestelijk Verzorger in Zorginstellingen (VGvZ).

Van buiten

Er zijn ook zorginstellingen die geen eigen geestelijk verzorger in dienst hebben en een beroep doen op de parochie. In Emmen vragen zorginstellingen parochiepastores en predikanten om voor te gaan in vaak open en oecumenisch vieringen. Dan ontvangen zij de gebruikelijke standaardvergoeding van 80,- en een vergoeding van de reiskosten volgens de PKN-richtlijnen. Elders vindt vergoeding plaats volgens de katholieke diocesane richtlijnen van ‘zondagsassistentie met preekbeurt’ van € 43,- en vergoeding van reiskosten. In Tilburg verzorgt een parochie de weekendvieringen in twee zorginstellin-

gen, de feestdagen worden er gevierd, de parochiepastor is oproepbaar bij calamiteiten. De twee zorginstellingen maken ter vergoeding jaarlijks 12.000 euro over naar de parochie.

Eigen initiatief parochie

Het komt ook voor dat de bevolking van de zorginstelling vooral bestaat uit parochianen, en het huis eigenlijk te beschouwen is als een wijk van de parochie met een hoge concentratie van ouderen. Op nogal wat dorpen is dat het geval. Dan zijn de parochiepastores verantwoordelijk voor vieringen, de ziekenzegen, een gesprek, en vindt er geen vergoeding plaats. Parochiepastores, die op parochieel of eigen initiatief of verzoek van katholieke bewoners zelf, maar wel met toestemming van de instelling maandelijks een viering

wijk van de parochie met een concentratie van ouderen. En het huis verzorgt de voorwaarden scheppende zaken. In de Volckaert is de pastorale dienst verantwoordelijk. Op basis van collegialiteit is het pastorale team bereid diensten waar te nemen. De verleende dienstverlening geschiedt op basis van declaratie door de parochie én omgekeerd. Wij werken daar aanvullend”.

Tom van Rijken, teamleider

verzorgen op een doordeweekse dag, ontvangen geen vergoeding. Hier is de omgangsregeling in orde: de zorginstelling faciliteert, de parochiepastores zijn er werkzaam, zonder vergoeding.

Collegiale samenwerking

Een goede samenwerking tussen geestelijk verzorger en parochiepastor komt ook regelmatig voor. Dan is er vaak een geestelijk verzorger aangesteld voor een aantal huizen en per huis slechts enkele uren beschikbaar. Als deze geestelijk overal vieringen zou verzorgen, is zijn tijd zo op, en is er geen ruimte meer voor andere noodzakelijke taken. Dan is er vaak een samenwerkingsovereenkomst met de parochie, waarbij de parochiepastores aanvullend aanwezig zijn en vieringen verzorgen. Ook deze constructie is goed. Als de samenwerking maar op papier is vastgelegd en er ook een financiële paragraaf is opgenomen.

Betaling

Dat aanvullende werk, op basis van een samenwerkingsovereenkomst, dient wel betaald te worden. Het heeft geen enkele zin diensten gratis te leveren waar de zorginstelling zelf steken laat vallen. Het betreffende bedrag gaat in de praktijk, zo blijkt, ofwel naar de parochie of naar de pastor. Daar valt een principiële discussie over te voeren. Mijns inziens verdient betaling aan de parochie op basis van een samenwerkingsovereenkomst de voorkeur. Nog afgezien van het feit dat er na aftrek van loonheffing voor de pastor of predikant weinig over blijft. Maar het komt regelmatig voor dat zorginstellingen geen geeste-

lijk verzorger in dienst hebben, een beroep doen op de parochie voor vieringen, een ziekenzegen, een pastoraal gesprek, en dat er vervolgens geen vergoeding of betaling plaatsvindt. Daar komt de irritatie bij collega’s vandaan dat zorginstellingen voor een dubbeltje op de eerste rij zitten en ons werk niets ‘waard’ is.

Op zijn beloop

Het komt ook voor dat een zorginstelling na vertrek van de eigen geestelijk verzorger niet een opvolger benoemt, alles op zijn beloop laat in de hoop pastorale zorg in te kunnen huren bij de plaatselijke parochie. In West-Friesland hebben zorginstellingen de neiging een beroep te doen op een initiatief van het palliatieve netwerk: zie www.centrumlevensvragen.nl. Dan voldoen de zorginstellingen niet aan de bedoeling van de wetgever.

Kwaliteitswet

Sinds 1996 is geestelijke verzorging wettelijk verankerd in artikel 3 van de Kwaliteitswet Zorginstellingen (kortweg: Kwaliteitswet). Geestelijke verzorging dient door de zorginstelling beschikbaar gesteld te worden als integraal onderdeel van de kwaliteit van de te verlenen zorg. Het betreft een raamwet, die vanaf het eerste begin van zijn wordingsgeschiedenis de bedoeling in zich droeg dat de beschikbaarheid van geestelijke verzorging verplicht wordt gesteld: dat was de bedoeling van de wetgever. Echter, de werking van de wet is beperkt. Waar ziekenhuizen en verpleeghuizen veelal zelf geestelijk verzorgers hebben aangesteld, zijn er nogal wat verzorgingshuizen die de bedoeling

van de wetgever niet uitvoeren en gebruik maken van de maas in de wet. De Eerste Kamer wilde bij de behandeling van de wet niet aan een verplichting voor verzorgingshuizen, niet om een principieel motief, maar omdat het te veel geld zou gaan kosten. Maar de bedoeling van de wet blijft staan: een verplichting voor alle zorginstellingen.

Onze strategie

Allereerst is het dus van belang dat we – ook vanuit het parochiepastoraat – voortdurend druk blijven uitoefenen op verzorgingshuizen om zelf een geestelijk verzorger aan te stellen. En als de betreffende zorginstelling dat niet zelf regelt, dan dient het huis geestelijke verzorging te faciliteren en mogelijk te maken. Het huis kan daartoe een beroep doen op de plaatselijke parochie. Als de plaatselijke parochie weigert aan het verzoek te voldoen, dan is het huis gewoon verplicht iemand aan te stellen. Als de parochie wel de pastorale zorg gaat leveren, dan dient dat in een overeenkomst vastgelegd te worden, ook in financiële zin. Een drukmiddel kan zijn dat het verzorgingshuis eerst iemand moet aanstellen, alvorens de parochie ook pastorale zorg verleent.

Maar het belangrijkste punt is dat de parochie niet in het gat springt, dat de zorginstellingen zelf dient op te vullen. Daar, aan die wettelijke ‘verplichting’, dienen wij de directies van de zorginstellingen te houden: u hebt niet alleen te faciliteren, u dient daadwerkelijk zelf geestelijk verzorgers in huis te hebben.

Mohammed of zo

De verhalen waren verteld, alles was verteld. Het hele verhaal van: ‘Het geschiedde in die dagen’ tot en met het verhaal uit de Koran waarin de Mirjam het leven schenkt aan de profeet Isa, onze Jezus. En terwijl ik naar de uitgang liep, voelde ik zijn ogen in mijn rug, voelde ik me met de minuut ongemakkelijker worden. Heel even dacht ik iets wat ik niet mocht denken... Waarom kijk je toch samengeknepen ogen, waarom kijk je me niet aan, wat gaat er om in je hoofd, wat heeft ons geloof jou aangedaan?

En op het moment dat hij de kerk de rug wilde toekeren, draait hij zich om en met de moed der wanhoop slingert hij die ene vraag in mijn richting, hij gooit er uit wat de hele tijd voor in zijn mond had gelegen. Recht op de man af vraagt hij: ‘Kent u dat verhaal van Bush en Afghanistan?’ Ik stond als aan de grond genageld en ik dacht: ‘Zie je wel, het IS er dus zo een.’ Zo’n kleine... Nou ja u weet ongeveer wat ik dacht...

Ik antwoordde: ‘Ja dat verhaal ken ik.’ Ik zag de beelden voor me, tora bora kwam weer in me op, de doden trokken aan me voorbij. Ja kleine Mohammed, ik ken het hele verhaal. Op dat moment opende hij die samengebalde vuist en zei: ‘ik heb een paar centjes voor de arme kinderen in Afghanistan... kan ik het daar in doen? En hij wees naar een offerblok...

Tussen geboorte en sterven ligt een leven, tussen geboorte en sterven ligt jouw leven! Tussen geboorte en sterven ligt het leven van Mohammed, dat achtjarige jochie wat geen woord heeft gehoord toen hij met zijn klas op bezoek kwam met zijn kerststal, maar wel zijn gebalde vuist wist te openen voor de kinderen van Afghanistan. Wat gaat er van hem worden? Vredesduif of...

Denk maar aan hem deze dagen, bidt maar voor hem, voor zijn vriendjes en vriendinnetjes.

Vervolg van pagina 20

genoemd als vertolker van een uiterst actueel levensgevoel dat velen koesteren. Niet mijn wil maar Uw wil geschiede – dat is waar het uiteindelijk om gaat, ook in de moderne mystiek van leraren als Long of Prior. En wie mediteert op het ruisen van zijn eigen bloed, op het zachte tintelen in zijn ledematen, beseft dat Elia misschien wel hetzelfde deed toen hij ontdekte: God is niet in de storm, niet in de aardbeving en niet in het vuur, maar in het suizen van een zachte stilte. Maar het verschil is: in die nieuwe spiritualiteit begin je niet met een heilig boek of met leerstellingen, je begint met het leven zelf, met je eigen leven, je eigen lichaam en geest – met jezelf, kortom. Om uit te komen bij de ander, en de Ander.

